

Moja sjećanja na školovanje na Širokom Brijegu u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji*

Piše: **Pero Banović**

Moja rodna kuća u Konjicu je bila relativno blizu crkve i franjevačkog samostana, tako da sam stjecajem okolnosti od rane mladosti bio prisutan blizu franjevačkog središta u Konjicu. Međutim, i u ranije doba kada još nije bilo samostana u Konjicu, moj otac me je par puta doveo u franjevačku kuću na Orašju koju smo mi zvali »Kapelica«. Uvijek sam tu dobio toplu bijelu kavu i bijeli kruh. Poslije toga kao dječak sam bio sa svojim kolegama ministrant i uvijek sam posluživao svećenike pri bogoslužju i imali smo lijepo ministrantsko odijelo: uobičajeno sa crvenim obrubom oko vrata i crvenom suknjom, a na pogrebima sa crnim obrubima i crnom suknjom.

Kao i mnogi drugi penjao sam se na vrh zvonika da zvonim malo zvono, a poslije su došla dva još veća zvana: srednje i veliko, pa su se konopima potezala sa srednje etaže.

Sa svećenicima i kolegama sam išao na mnogo sprovoda, a najljepše mi je bilo ići od kuće do kuće na Vodokršće (Sveta Tri kralja), za Brašančevo smo išli kroz veći dio grada Konjica noseći baldahin, nebo, a mi

* Tekst donosimo u izvorniku jer vrijedi kao svjedočenje sa svim svojim subjektivnostima. Ispravljene su samo očite jezikoslovne pogreške ako ih je bilo.

FRA BRUNO ADAMČIK S ĐACIMA IZNAD KASNIJEG RATNOG SKLONIŠTA U SAMOSTANSKOM VRTU

ministranti smo nosili svetu vodicu i kandilo.

Sjećam se gradnje novog samostana u gradu Konjicu, podizanja novog oltara

u crkvi svetog Ivana Krstitelja i podizanja novih zvonu u crkvi.

Sve je to činilo da sam bio vrlo blizak crkvi i našim

konjičkim fratrima. U to doba to su bili fra Božo Bublik gvardijan i župnik, fra Trpimir Musa i fra Jenko Vasilj, koji su toliko toga

lijepog učinili za kršćanski puk u Konjicu, a posebno za mlade. Pored ostaloga, mi mladi imali smo organizaciju *Križari*.

Moj odlazak na Široki Brijeg

Relativno dobar kućni odgoj, prisustvo crkve i franjevačkog reda mene su činili toliko privlačnim da sam svoga oca, srednjeg imovinskog stanja – zemljoradnik, toliko puta zamolio da me vodi u školu na Široki Brijeg. On kao relativno srednji zemljoposjednik imao je druge planove za mene kao najstarijeg svog sina, od svoje troje djece. U to doba, a to je bila 1940. godina, završio

sam prvi razred građanske škole u Konjicu. Ipak mi se smilovao, pa me te godine, uz blagoslov konjičkih fratara, odveo na Široki Brijeg da polazem prijemni ispit. Prvi put sam tada sjeo u vlak od Konjica do Mostara i u autobus Blaške Sliškovića od Mostara do Širokog Brijega. Ispit sam uspješno položio i krajem te godine roditelji su me opremili sa koferom koji se zvao

»Reisekoffer« i presvlakom i ostalom robom. Od tada sam cijelo vrijeme mog boravka na Širokom Brijegu putovao, dolazio, odlazio sam samcat. Otac me je još samo jednom posjetio u 1942. g. kada je bio u pričuvi domobranstva u Mostaru.

Uz dobru sreću i vjerojatno uz preporuku konjičkih fratara bio sam upisan u tada vrlo čuvenu Franjevačku klasičnu

gimnaziju na Širokom Brijegu, u odsjek sjemeništara, znači u školovanje za buduće svećeničko zvanje. Tada su, sjećam se, bili upisani u gimnaziju i neki dječaci iz Beograda, Zagreba, Komiže sa Visa i Makarske. Rat koji je uslijedio učinio je svoje, pa ih poslije nije više bilo sa nama.

U građanskoj školi u Konjicu gdje sam završio prvi razred bio sam prosječan đak,

čak ispod prosjeka i nikakav trud nisam pokazivao. U sjemeništu na Širokom Brijegu je bila potpuno druga slika: od discipline, reda, naravno i rezultata. Ujutro smo ustajali u cik zore, u pet sati, i poslije umivanja išli smo kao ministranti posluživati svoga svećenika na jutarnjoj misi. Mene je od početka, pa do kraja moga boravka gore dopao jedan od najboljih svećenika fra Mirko Ćosić. On se prema meni odnosio baš kako treba, za Uskrs i Božić mi je donosio kolače i ostao mi je u najljepšem sjećanju. Bio je profesor geografije i crtanja. U samom sjemeništu je vladala za to vrijeme normalna disciplina; znači od šibe po rukama do klečanja u kutu. Imali smo rukovodioca kojeg smo zvali Meštar i on je imao ured između naše dvije učionice, starijih i mlađih razreda. Na vratima učionica

je imao male prozorčice kroz koje nas je mogao gledati jesmo li mirni i da li učimo. A mi njega nismo mogli vidjeti. U prvo vrijeme, to su bili fra Boro Pandžić i fra Nenad Pehar, a kasnije i fra Marko Dragičević. To su bili vrlo pažljivi, korektni, objektivni odgojitelji, na čije postupke nismo imali nikada primjedbe.

Ispočetka me je to malo iznenadilo, ali sam kasnije shvatio da je to normalno, da se svi moji kolege, pa i ja u sjemeništu u svim prilikama uredamo po abecedi. Na početku kao Banović ja sam bio na početku svoga razreda u sjemeništu, a iza mene je bio Ivan Begić (kasnije Dobroslav). Međutim došao je jedan kolega, đak Paško Ančić koji je zauzeo prvo mjesto u redoslijedu. Na taj način u našem restoranu, na čelu stola se dijelila hrana i najčešće to je bila čorba u »teći« koju bi

paljačom prvo zahvaćao onaj sa čela abecede. Tako sam ja bio relativno zaštićen.

Rat je učinio svoje pa je hrane bilo sve manje i manje. Za sve nas, a vjerojatno i za fratre, brinuo se domar po imenu Jozo. Mi nismo imali većih primjedbi osim kada je došao kraj 1943. i početak 1944. godine. Tada je vjerojatno bila oskudica hrane u cijeloj Bosni i Hercegovini. Pa su nam naši Meštri uoči Nove 1944. g. naložili da, umjesto prihvatljive cijene smještaja u Kunama, od kuće donesemo po toliko i toliko kilograma kukuruza i pšenice. Ja sam to učinio koliko su moji roditelji mogli to priuštiti. U to doba smo jedno vrijeme pored toliko tanke krišćice kruha, dobivali za ručak onaj donijeti kukuruz u zrnu, a za večeru pšenicu, također u zrnu, bez masnoće, bez začina. Sve smo to izdržali. Kao moji kolege

iz sjemeništa i ja sam svoju »Reisekorpu« držao na tavanu zgrade sjemeništa, na šiši. Svaki dan smo poslije ručka pa do 16 sati imali slobodno vrijeme koje smo obično koristili da odemo do »šiše« da iz kofera izvadimo slaninu i drugo i da dopunimo naše stomake. To su obilato koristila većina mojih kolega. Za razliku od mene čiji je dom od Konjica do Širokog Brijega bio vrlo daleko, oni su u svojim koferima imali vrlo često svježije pogače i svinjske slaninice. Ponekad bih i ja dobio od njih nešto.

Poslije toga bi se igrali, jurcali po dvorištu i hrastovoj šumi, igrali karata koje smo sami izrezivali od korica deka, a najčešće bi se igrali »frlje«. To je igra sa kuglicom izrađenom od mekog kamena koju bi sa palcem tjerali po zemlji i da pogodimo protivnikovu i da je utjeramo u rupu.

Jedna anegdota

Nedjeljno jedanput bi Meštar održavao sastanak svih đaka sjemeništa, od prvog do šestog razreda, o učenju i neučenju, a u prvom redu o disciplini. Sjećam se jednog takvog sastanka, a bio sam drugi ili treći razred, znači već sam se uklopio u društvo

hercegovačke djece. Naime, iako sam jedini među njima potjecao iz građanske obitelji, iz početnog nepovjerenja ta seljačka djeca su me prihvatila kao svog. Kao takvi svi su oni, ili skoro svi, od svojih kuća donosili duhan »škiju« i potajno pušili. Naravno da

su tom poroku i mene naučili, jer sam bio znatiželjan. Na jednom takvom sastanku naš meštar fra Boro, pored ostalih pretresanja, strogim pogledom nas premjeri i zatraži da se ustane onaj koji puši. Ja sam toliko bio smeten i zatečen, mislio sam da će se bar

polovina đaka ustati, ali, eto, samo sam se ja ustao, a nisam znao ni smotati cigaretu. Fra Boro mi je samo rekao: »Sjedi Banoviću!«. Osjećao sam da su se svi oko mene podsmješljivo smijuljili, a i sada znam da je fra Boro o svima nama sve znao, pa i tko puši a tko ne.

Svinjokolje

Kako sam već rekao, hrana prvih godina nije bila loša, ali ni obilna. U kasnu jesen bi ipak bio poseban doživljaj kada bi se u nedalekom dvorištu

začula skika krmadi. Znali smo da se svinje kolju i da će trpeza biti bogatija. Meni se tom prilikom desilo jedno razočaranje. Na pijatu smo dobili tzv.

»divenice«. U prvi mah sam mislio da su to krvavice, kakve su kod nas uobičajene kada se kolju svinje. Međutim, divenice su svinjska crijeva nadjevena

sa kukuruznim brašnom, lojem i svinjskom krvlju i pečene. Sada znam da je to delikates u Hercegovini, ali sam se tada osjećao malo zakinut.

Moji profesori i kolege, đaci

Kako sam već na početku rekao, u građanskoj školi u Konjicu sam bio vrlo prosječan đak, a ovdje sam se trudio sa ostalim kolegama, jer je to disciplina zahtijevala. Po pravilu nisam imao problema sa nastavom, ispitima i rezultatima, a grčki jezik mi je zaista činio teškoću.

Ovo zahvaljujem redu i disciplini, ali kako danas to gledam ponajviše profesori- ma koji su nam bili nastavnici u razredima. Možda pretjerujem, ali danas svi oni bi mogli biti profesori na našim sveučilištima. Uvijek

ću ih se sjećati:

1. Fra Martina Sopte, po nama najvećeg matematičara, iako nije imao nikakvih titula. On je odavao utisak fratra koji nije baš uzorno oblačio svoj habit, izgledao je opušteno, veoma simpatično, mi mladi smo ga rado sretali, a on je uvijek bio namijan i rado bi se našalio.

2. Fra Leonarda Rupčića, profesora latinskog jezika. Mi smo prema njemu imali takvo poštovanje i imao je obzira prema svim našim minusima.

3. Fra Tadije Kožula,

profesora grčkog jezika gdje sam dobio jednom minus, ali sam se poslije izvukao. Bio je dobar.

4. Fra Brune Adamčika, rođenog u mom Konjicu, a bio je profesor glazbe i lijepog sviranja. Od njega smo puno toga naučili na klaviru, ali to nismo uspjeli dokrajčiti. Bio je gospodin u franjevačkom habitu.

Naravno da ne mogu zaboraviti ni ostale svoje profesore, koji su te 1945.-te godine dali dosta truda i znanja da od mene i mojih drugova naprave prave građane

intelektualce, pa i svećenike. Uvijek ću se, pored već spomenutih, sjećati i onih koji ostaviše svoje živote na stratištima Širokog Brijega, Hercegovine i Križnoga Puta. To su fra Bono Jelavić, fra Andrija Jelčić (gvardijan), fra Bonifacije Majić koji je predavao četiri strana jezika, fra Arkandeo Nuić koji je predavao grčki, latinski, francuski, njemački, fra Krešimir Pandžić, fra Fabijan Paponja, fra Bernardin Smoljan, fra Dobroslav Šimović koji je ubijen 7. veljače, fra Roland Zlopaša, fra Leopold

ĐACI NA RIJEČI LIŠTICI

Zubac koji je bio kapelan. Sve te profesore smo mi đaci sa velikim poštovanjem susretali i pozdravljali, a susretali smo se svakodnevno, bilo u hodnicima gimnazije, bilo u prostorima u i oko samostana.

Naravno da se sjećam i fra Radoslava Glavaša (pomoćnik ministra prosvjete u Zagrebu), koga smo zvali Mali Rade kao i fra Radoslava Vukšića, ravnatelja gimnazije, profesora fizike i matematike, koga smo zvali Veliki Rade. On je odavao utisak strogog pedagoga i nismo

ga rado sretali na školskom hodniku. A mi smo sebi ponekad dozvoljavali kojekakve nepodopštine baš na tim školskim hodnicima.

Naravno, ja ću se uvijek sjećati moga fra Mirka Čosića koji mi je predavao crtanje i zemljopis, a posebno fra Rufina Šilića, kasnijeg velikog provincijala hercegovačke franjevačke provincije.

S posebnim poštovanjem smo ipak susretali vremesne fratre koji su rijetko izlazili, ali redovno su služili svoje mise u crkvi. To su bili fra Stanko Kraljević i fra Marko

Barbarić kome su ptice padale na dlan kao sv. Franji, pa su ga tako neki i zvali.

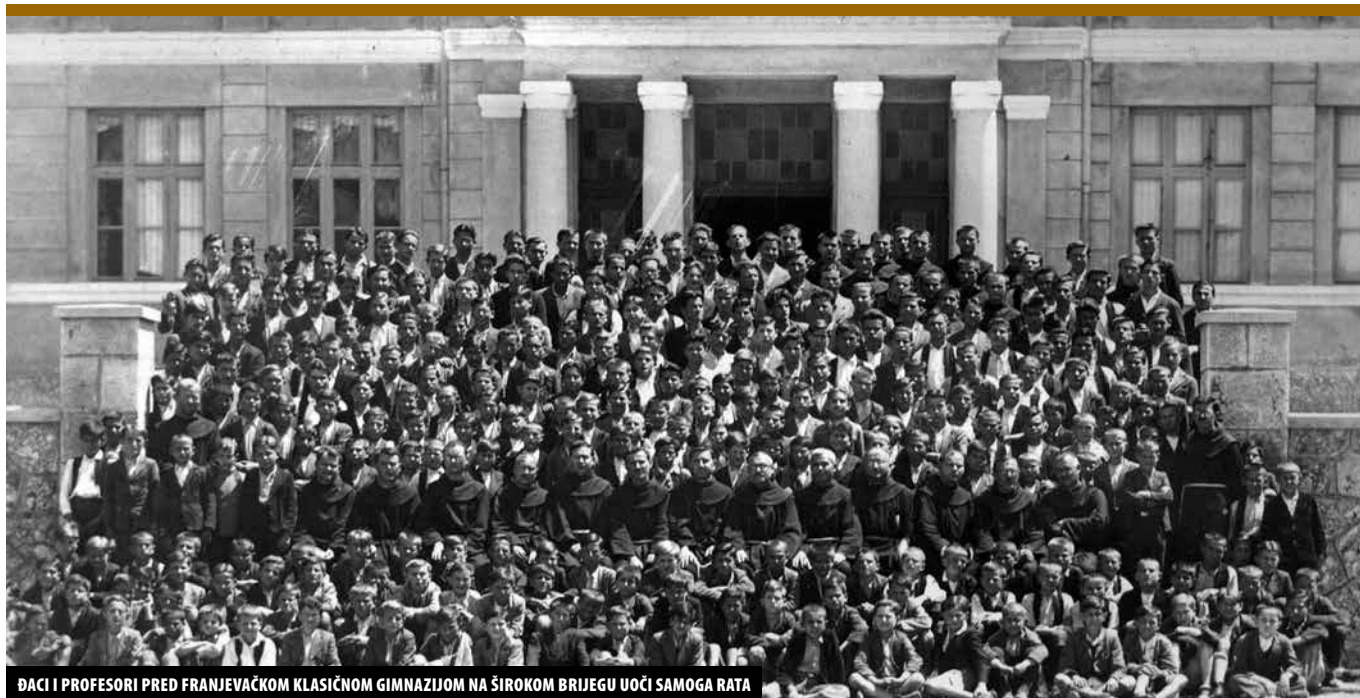
Pored mog zemljaka Pere Azinovića, sjećam se u kasnijim razdobljima i mlađih đaka koji su obukli habit na Humcu, pa poslije novicijata pohađali 7. i 8. razred gimnazije i na nedjeljnim misama u crkvi pjevali prekrasne koralne crkvene pjesme uz pratnju glasovira fra Brune Adamčika. To su fra Viktor Kosir, fra Rudo Jurić (iz Konjica), fra Miljenko Ivanković, fra Stjepan Majić, fra Kornelije Sušac koji je

ubijen u Mostarskom Gracu, fra Ludovik Radoš.

Sada vidim i da nisu bili mnogo stariji od mene, a svi su ubijeni od zločinačke partizanske ruke, jer su nosili i odjenuti bili u franjevački habit.

Među ubijenim franjevcima su i: fra Nenad Pehar, fra Leo Petrović – provincijal, fra Žarko Leventić – mladi fratar, fra Krsto Kraljević – bolesni fratar, fra Melhior Prlić – brat laik i stolar, fra Ivo Slišković – stari fratar sa brkovima, bio u veljači tu, pa su ga ubili partizani.

Rat

ĐACI I PROFESORI PRED FRANJEVAČKOM KLASIČNOM GIMNAZIJOM NA ŠIROKOM BRIJEGU UOČI SAMOGA RATA

Krajem 1944. g. pored prelijeta neprijateljskih aviona preko hrvatskog teritorija, došao je rat i na Široki Brijeg. Ranije sam ja kao dječak iz Konjica putovao vlakom do Mostara, a dalje autobusom Blaške Sliškovića (čiji autobus smo zvali Pruga), a kasnije vlak je relativno

redovno vozio, ponekad nije bilo putničkih vagona već samo teretni (KRMAK vagoni), ali ipak se stizalo. Ali od Mostara do Širokog Brijega su bili ogromni problemi, jer iz nekih razloga nije više bilo autobusa Blaške Sliškovića, već su od Mostara do Širokog Brijega i obratno

saobraćali samo teški kamioni sa prikolicama Penavića, prazni i natovareni crvenom boksitnom rudom. To je bilo tako uobičajeno da sam i ja, a malo nas je bilo sa Širokog Brijega koji smo za božićne i uskršnje blagdane putovali prema Mostaru i dalje. Znao sam u Lištici gdje se nalaze

garaže prevoznika Penavića i tamo bih sačekivao njihov polazak prema Mostaru.

Jednog dana sam tu sačekivao kod neke polunapuštene stambene kuće polazak nekog kamiona za Mostar, a partizanski avioni su počeli nadlijetati i pucati po Lištici. Pedesetak metara od mene

su na te avione sa zemlje pucali njemački flakovi (laki protuavionski brzometni topovi). Kako sam bio znatiželjan ja sam iz svog skloništa ispod stepeništa izišao i promatrao djelovanje flakova, a i let aviona. U jednom trenutku se jedan avion obrušio na obližnji flak i ja sam par sekundi promatrao avion koji mi je sada izgledao samo u obliku križa. Mislio sam da pikira pravo na mene, sklonio sam se ispod stepeništa i čekao sigurnu smrt. Prolazile su sekunde, pokušavao sam se moliti Bogu i to su mi bili najteži trenutci u životu. Ta neizvjesnost je potrajala samo par sekundi, a meni se činila kao vječnost. A bomba tog aviona je pala blizu protuavionskog topa i kada sam čuo eksploziju bombe izašao sam iz moga skloništa sa velikim olakšanjem.

Narednih dana su se odvijale borbe između partizana i njemačke i hrvatske vojske. U nekim prostorijama našeg sjemeništa su formirane pomoćne bolnice, pa smo mi đaci gledali ljekare u bijelim mantilima, ranjenike i tijela mrtvih hrvatskih vojnika. U nekim učionicama naše prelijepe gimnazije napravljene su spavaonice za vojnike hrvatske vojske.

Kada su naši meštari uvidjeli da je vojna situacija oko Širokog Brijega veoma ozbiljna, a to je bilo početkom moga petog razreda ili krajem 1944. godine, nama đacima su praktično naredili da idemo svojim kućama. Kako nije bilo prolaza prema južnoj i zapadnoj Hercegovini, predložio sam svom

dobrom drugu Vinku Oreču da ide sa mnom preko Mostara do Konjica. Vinko i ja smo svoje kofere sa robom ostavili u kući na tavanu kod našeg prijatelja u Lištici Vlade Topića, kasnijeg direktora OTP-a u Lištici. Vinko i ja smo stigli kod mojih roditelja u Konjic i tu smo bili do trenutka kada je Mostar pao u partizanske ruke. Tada su Vinka i mene moji roditelji novčano i na drugi način opremili i uputili kod rodbine moje obitelji u Sarajevo. Bila je veljača, zimsko doba, a mi smo putovali na otvorenom kamionu sa još nekolicinom vojnika hrvatske vojske. Putujući prema Sarajevu, na Ivan planini smo se zaustavljali sa drugim vojnicima koji su bili posada na Ivan planini. Posebno su se srdačno pozdravljali sa jednim časnikom čije činove ja nisam vidio, a on i svi ostali vojnici tu bili su obučeni u tzv. finske uniforme. Snijeg je propadao, jedva smo razaznavali put, a na naše pitanje, naši vojnici sa kamiona su nam rekli da smo na Ivanu sreli hrvatskog generala Maksa Luburića. Nama dvojici je bilo to drago i ostalo nam je, posebno meni, u dugom sjećanju što smo se sreli sa tako čuvenim vojnikom hrvatske vojske.

Vinko Oreč i ja smo se u Sarajevu razišli, ja sam otišao kod svojih rođaka, a Vinko je otišao u franjevački samostan, kasnije u Varaždin gdje je završio srednju školu, poslije u novicijat i preostalo naukovanje u Sarajevu te postao jedan od priznatijih franjevaca pod imenom fra

Leonard. Poslije je po rasporedu dospio i u jednu župu u Njemačkoj i kod njega je poslije niza peripetija proboravio svoje posljednje dane i umro provincijal hercegovačkih franjevaca fra Rufin Šilić.

Poslije »oslobođenja Sarajeva« ja sam se vratio kući u Konjic gdje sam dočekivao mnoge svoje prijatelje i poznanike na povratku iz Bleiburga i Križnog Puta. U povratku sa zapadnih ratišta u Konjicu je jedno vrijeme boravila i jedna srpska divizija. Neki oficiri te divizije stanovali su i u stanu mojih roditelja. U Konjicu se mnogo pričalo o događanjima u Sloveniji (tada još nismo znali za Bleiburg), pa smo čuli i za masakr i ubojstvo svih franjevaca na Širokom Brijegu, koje sam ja, bar većinu poznao. Svoje mišljenje sam, možda previše slobodno, iznio ovim partizanskim časnicima, a oni su partizanski zločin tumačili kao bitku partizana protiv franjevaca koji su na partizane sa svojih prozora bacali granate i vrelo ulje. Zbog ovakvog moga istupa, možda je mogla nastradati cijela moja obitelj, pa i ja.

Naime, u to doba su partizani iz Konjica odveli i na Ivan planini pobili preko trideset nevinih ljudi, čak osoba starije dobi, pa i jednu ženu. Nažalost, ovakvi pogromi su se u to doba dešavali i u Kiseljaku, Bugojnu, a posebno u Sarajevu, gdje je pobijeno preko tri tisuće Hrvata.

Mene je životni put odveo na školovanje u Trgovačku

akademiju u Mostar i dalje.

U Konjicu, koji je bio skoro pust grad, sretao sam se skoro svakodnevno nakon »oslobođenja« sa fra Blagom Karačićem koji se također vratio sa Križnog Puta i pričao nam svoje dogodovštine.

U Mostaru sam boravio u Đačkom domu gdje smo na ležajevima spavali po dvojica. Stjecajem okolnosti i po ustroju tadašnjeg režima, kolega koji je sa mnom spavao u krevetu bio je moj osobni doušnik i pratio me da ne bih otišao u crkvu ili u samostan, obzirom na moje školovanje na Širokom Brijegu.

U tom režimu sam ostao sumnjiv i nepouzdan, čak sam imao i svoga vlastitog špijuna i kada sam otišao na odsluženje vojske. Usput napominjem, kako me mnogo kasnije u mojoj firmi posjetio moj prijatelj Vlado Topić pa smo u razgovoru pričali sjećanja. U jednom trenutku ja sam rekao kako je za našeg boravka »pao« Široki Brijeg. Vlado mi je napomenuo da nije »pao«, već da je oslobođen.

Ovo su neka moja sjećanja iz moje najranije mladosti i školovanja na vrlo čuvenoj franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu, a čega ću se uvijek rado sjećati, a posebno mojih profesora i vjeroučitelja. Drago mi je što su hercegovački franjevci ipak opstali na radost i dobrobit svog hrvatskog puka. Nisu se ostvarili ciljevi komunisti i zločinaca da istrijebe naše fratre, a i dobar dio hrvatskog naroda. ✍

Iz sadržaja

IZ LJETOPIISA	4
STRATIŠTA	17
GLAS O MUČENIŠTVU	24
NATJEČAJ	27
POVIJESNE OKOLNOSTI	29
RAZGOVOR	49
PODLISTAK	54

STOPAMA POBIJENIH

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 1,5 EUR

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 8 KM; EU 9 EUR; CH 9 CHF; SAD 14 USD; Canada 14 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga....:
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovačka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi
tekući račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Od prošloga broja malo smo promijenili izgled ovoga našega glasila. Nadam se da vam se sviđa. Želimo da bude dobro i lijepo ne samo za dušu nego i za oči. Nastojat ćemo to činiti iz broja u broj.

Došli smo u razdoblje kada teško pronalazimo svjedoke iz prve ruke za ovaj naš postupak mučeništva. Takvi su već pomrli pa nam preostaje istinu o pobijenim hercegovačkim franjevcima i o tom vremenu tražiti kod svjedoka iz druge ruke i u dokumentima.

Sve ono što se može objaviti iz broja u broj donosimo ovdje u našem glasilu. Ponekada to govori u prilog naše pobijene braće, ponekada i protiv njih. Na taj način tražimo pravu istinu, što je, uostalom, i zadatak Vicepostulature. Ništa se ne smije zanemariti ili sakriti, sve treba pomno raščlaniti bez unaprijed uobličjenih zaključaka na temelju naših želja. Sve informacije u donesenim svjedočenjima i dokumentima nisu uvijek točne te ih treba uzimati sa zadržskom i uspoređivati s onim što smo osobnim zalaganjem ili preko djelovanja Vicepostulature već saznali kao istinitim.

Drago nam je da se i drugi nastavljaju uključivati na svoj način u traganje za istinom o našoj pobijenoj braći i o vremenima u kojima se sve to dogodilo. Izdvojimo sada djelo fra Milana Lončara pod naslovom Fra Slobodan Lončar. Franjevac i mučenik. Tragovi prošlosti i plodovi milosti. Pokušao je osvijetliti ne samo fra Slobodanov lik nego i povijesno surječje u kojemu je on postao žrtvom bezbožnoga jugokomunističkoga zlosilja zajedno s mnoštvom drugih. Vrijedni su ovakvi pothvati jer pozivaju da istinu o našim pobijenima ne ostavimo samo tamo nekima nego da se svi zajedno u nju uključimo u skladu sa svojim mogućnostima.

Vrijedi ovdje spomenuti i da su pojedine naše župe u trodnevnicu počele posvećivati jedan dan pobijenim hercegovačkim franjevcima kao i pobijenima iz same župe. Na taj način sjećanje na sve njih i primjer njihova života ostaje duboko u našoj sredini.

Čistimo, dakle, neprestano svoju prošlost. Tako će nam dobra biti sadašnjost i ne će nam nitko ukrasti budućnost.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudes« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

»Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute Majka Svetaca

